

Motion till riksdagen 2021/22:1230

av **Mathias Tegnér (S)**

En vardag fri från kemikalier

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om miljöövervakning och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga möjligheten att behandla kemikalier i grupp och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

I princip alla människor exponeras för kemikalier varje dag i sin vardag. Den springande frågan är huruvida de är farliga för oss. Det är inte en lätt fråga att besvara. Å ena sidan finns rigorösa tester och väldefinierade gränsvärden, å andra sidan förefaller nya kombinationer av kemikalier accepteras även om deras effekt på människor ibland inte är helt fastlagd.

När effekterna av vår kemikalieanvändning inte är möjliga att till hundra procent fastställa blir det extra viktigt att som utgångspunkt använda sig av försiktighetsprincipen samt en tydlig märkning av varor så att vi alla kan fatta välavvägd beslut.

Ibland har vi som konsumenter en naiv bild av att saker som finns eller har funnits i handeln är giftfria, vilket inte är fallet. Istället är användningen av kemikalier ett växande problem i hela världen, som hänger ihop med våra moderna konsumtionsmönster, vilket bland annat har konstaterats i FN-rapporter. (Unep. Global Chemicals Outlook. 2013. s. 65.)

Kemikalieinspektionen har konstaterat ett behov av en ökad satsning på hälso-relaterad miljöövervakning. (Kemikalieinspektionen. Handlingsplan för en giftfri vardag. 2014. s. 32.). Det är nödvändigt för att vi ska närma oss det enda rimliga målet en giftfri vardag. Därför är det nödvändigt att den hälsorelaterade miljöövervakningen stärks. Det är även rimligt att se över straffsatserna för de företag som säljer produkter som innehåller olagliga kemikalier.

Det är också uppenbart att många konsumenter i ökande grad vill ta hållbara beslut. På kemikalieområdet är det dock mycket svårt då det saknas information så att man kan

fatta välavvägda beslut. Information om hållbar konsumtion bör finnas mer tillgänglig för konsumenten.

Dessutom behöver dagens lagstiftning på kemikalieområdet ses över. Lite hårdraget kan jämförelser göras mellan narkotika och kemikalier. Vi vet att den som säljer narkotika ofta går över till nya produkter som ännu inte narkotikaklassats. På samma sätt är det med kemikalier. Om man ändrar en liten beståndsdel så har en ny kemikalie sett dagens ljus och kan fritt säljas. Det är naturligtvis helt otillbörligt och måste ses över och stoppas.

Under flera år har detta problem debatterats i det offentliga samtalet och naturligtvis också i riksdagen. Lagstiftningen är tyvärr inte konstruerad för att hantera detta ofog. Istället behövs ofta nya studier för att kemikalien ska kunna tas ur bruk.

Ett aktuellt exempel är ämnet bisfenol A som EU har förbjudit. Nu rapporteras att de ersättningsprodukter som används av plastindustrin kan vara lika farliga. Dessa produkter tillhör också bisfenolfamiljen och liknar på många sätt bisfenol A.

Det är djupt problematiskt att kemikalielagstiftningen inte möjliggör för myndigheter att behandla kemikalier i grupp, då detta troligen innebär att människor utsätts för potentiellt farliga kemikalier. Då det inom narkotikaindustrin har varit legio att byta ut en beståndsdel för att skapa en ny drog och komma runt befintlig lagstiftning bör lagstiftaren ta inspiration kring hur detta beteende har kunnat stoppas. Om man kan reglera användningen av kemiska ämnen som tillhör en viss gruppering snarare än varje enskild kemikalie så skulle vi kunna få en mer heltäckande lagstiftning utan kryphål.

Mathias Tegnér (S)